

ONDERZOEKSOPZET

Verdieping Meeslouwerplas

Onderzoek naar de rol van de provincie bij het
verdiepen van de Meeslouwerplas

Provincie Zuid-Holland | september 2020

| Inhoudsopgave |

1.	AANLEIDING EN ACHTERGROND	3
2.	PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN	4
3.	AFBAKENING.....	5
4.	WERKWIJZE.....	5
5.	BEOORDELINGSKADER.....	6
6.	ORGANISATIE, RAPPORTAGE, PLANNING EN PROCEDURE	7
7.	SLOTOPMERKINGEN	8

Bron foto kافت: Randstedelijke Rekenkamer

1. Aanleiding en achtergrond

De Meeslouwerplas is onderdeel van het recreatiegebied Vlietland, gelegen in de gemeente Leidschendam-Voorburg en grenzend aan de gemeente Voorschoten (zie onderstaand figuur). Het recreatiegebied is eigendom van de provincie Zuid-Holland.

Figuur 1 Ligging Meeslouwerplas (bron: Google Maps)

De Meeslouwerplas is in de tweede helft van de vorige eeuw ontstaan door zandwinning voor weg- en woningbouw. Op sommige plekken was de plas erg diep geworden en waren de oevers steil en op een aantal plaatsen instabiel. Om de plas minder diep te maken ('verondiepen') en de oevers veilig te maken, hebben de provincie Zuid-Holland en BAM Wegen B.V. regio West (BAM) in 2009 een overeenkomst gesloten. Deze zogeheten Basisovereenkomst had naast het verondiepen van de plas ook betrekking op de herinrichting van oevers, realisatie van een krekengebied, verduurzaming van eilanden, het vervangen van een brug en het realiseren van geluidswerende voorzieningen.

Het uitvoeren van de werkzaamheden uit de Basisovereenkomst heeft achterstand opgelopen en zijn in 2014 stil komen te vallen. De BAM heeft aangegeven dat dit komt doordat het aanbod van grond en bagger (en daarmee de verwerkingsopbrengsten) sinds de aanvang van het werk in 2011 is achtergebleven bij de prognose. Na overleg tussen de provincie en BAM is begin 2018 een zogeheten Addendum bij de Basisovereenkomst tussen de provincie en BAM opgesteld. De afspraken zijn bijgesteld conform een nieuw Herinrichtingsplan uit augustus 2017 dat onderdeel is van het Addendum.

Begin 2019 heeft een voormalig projectleider van de provincie Zuid-Holland een schriftelijke verklaring opgesteld en openbaar gemaakt over mogelijke misstanden bij het uitvoeren van de Basisovereenkomst. Eén van de mogelijke misstanden had betrekking op de toepassing van mogelijk asbesthoudende bagger in de Meeslouwerplas. In februari 2019 is dit besproken in de vergadering van Provinciale Staten. Dit heeft geleid tot de start van een onderzoek van de Eenheid Audit en Advies (EAA) van de provincie naar één aspect uit de verklaring van de voormalig projectleider, namelijk het al dan niet toepassen van baggerspecie met een te hoge concentratie asbest uit de Ringvaart Haarlemmermeerpolder in de Meeslouwerplas. In januari 2020 is het

onderzoek van de EAA besproken in de Statencommissie Klimaat, Natuur en Milieu. Uitkomst van het rapport is dat er geen bewijzen zijn gevonden voor illegale asbesttoepassingen in de Meeslouwerplas.

Naar aanleiding van dit onderzoek is de Randstedelijke Rekenkamer op 31 januari jongstleden gevraagd om onafhankelijk onderzoek te doen naar de waterkwaliteit van de Meeslouwerplas.¹ De Statencommissie Klimaat, Natuur en Milieu (CIE KNM) heeft gevraagd om een aanvullend onderzoek op het onderzoek van de EAA, omdat sommige aspecten van de verondiepingsactiviteiten voor de CIE KNM onduidelijk zijn gebleven.

In het verzoek aan de Rekenkamer zijn drie mogelijk te onderzoeken aspecten meegegeven:

1. Juistheid van de gevolgde procedures bij deze stortingen met een analyse van het systeem van vergunningverlening, handhaving en toezicht ten aanzien van de verondieping met een beschouwing over de invulling van de rol en verantwoordelijkheid van de provincie als eigenaar en die van het Hoogheemraadschap van Rijnland als bevoegd gezag ook in relatie tot de vergunninghouder;
2. Het opvolgen van de signalen dat ook in de periode dat volgens de administratie van het hoogheemraadschap van Rijnland geen bagger gestort is, toch stortactiviteiten hebben plaatsgevonden;
3. Een oordeel of met de huidige geplande verondiepingsactiviteiten de kwaliteit van de plas in voldoende mate is gegarandeerd, inclusief het afwerken van de bodem met een laag van voldoende kwaliteit.

Na een vooronderzoek - waarbij de Rekenkamer heeft gesproken met de ambtelijke organisatie, een aantal Statenleden en betrokken partijen zoals het Hoogheemraadschap Rijnland, Vrienden van Vlietland en het Recreatiecentrum Vlietland - ziet de Rekenkamer met name toegevoegde waarde in een onderzoek naar de uitvoering van de afspraken tussen provincie Zuid-Holland en BAM uit 2009 en 2018 om de Meeslouwerplas te verondiepen. Dit komt het meest overeen met optie 1 zoals vermeld in de brief van de CIE KNM aan de Rekenkamer.

2. Probleemstelling en onderzoeksvragen

Met dit onderzoek willen we Provinciale Staten van Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol. Dit doen we door inzichtelijk te maken hoe het verondiepingsproject is uitgevoerd en welke resultaten zijn behaald (doeltreffendheid). Daarnaast maken we inzichtelijk hoe de provincie haar rol bij het verondiepen van de Meeslouwerplas heeft ingevuld en op basis daarvan eventuele leerpunten formuleren.

Centrale onderzoeksvraag

Hoe heeft de provincie Zuid-Holland haar rol bij de verondieping van de Meeslouwerplas ingevuld?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes deelvragen:

1. Welke partijen zijn bij de verondieping van de Meeslouwerplas betrokken?
2. In hoeverre heeft de provincie concrete afspraken gemaakt over de verondieping van de Meeslouwerplas?
3. In hoeverre is de uitvoering van het verondiepingsproject conform afspraken verlopen?
4. In hoeverre heeft de provincie gestuurd op het verondiepingsproject van de Meeslouwerplas?
5. Hoe is de provincie gedurende het verondiepingsproject omgegaan met omwonenden en belangenorganisaties?
6. Zijn PS op toereikende wijze geïnformeerd over de voortgang van het verondiepingsproject?

¹ Provincie Zuid-Holland (2020), Brief Statencommissie KNM aan Randstedelijke Rekenkamer d.d. 31 januari, *Verzoek tot onderzoek naar het dossier over de waterkwaliteit van de Meeslouwerplas*

3. Afbakening

Het onderzoek richt zich op:

- Het inzichtelijk maken van de rol van de provincie bij de verondieping van de Meeslouwerplas.
- De gemaakte afspraken tussen de provincie Zuid-Holland en BAM m.b.t. de verondieping van de Meeslouwerplas in 2009 en 2018 en de uitvoering ervan.

Het onderzoek richt zich **niet** op:

- Alle afspraken uit de Basisovereenkomst en het Addendum die de provincie met BAM heeft gemaakt. In het onderzoek focussen we ons op de verondieping van de Meeslouwerplas, om zoveel mogelijk aan het verzoek van de CIE KNM tegemoet te komen. Zo zal het onderzoek bijvoorbeeld niet ingaan op het realiseren van geluidswerende voorzieningen.
- De rechtmatigheid van de gemaakte afspraken en de gevolgde procedures. Ook beoordelen we geen zaken die gedurende het onderzoek onder de rechter zijn.
- Het geven van een ecologisch oordeel over de uitgevoerde en uit te voeren maatregelen in relatie tot de waterkwaliteit.² De Rekenkamer ziet zichzelf niet als aangewezen organisatie om ecologische onderzoeken uit te voeren. Dit is meer voorbehouden aan daarin gespecialiseerde, ecologische bureaus. Dit sluit aan bij het punt in de brief van de belangenorganisaties Meeslouwerplas³ aan GS (en doorgestuurd naar PS) van 3 augustus jongstleden, waarin zij vragen om een onafhankelijk onderzoek naar de kwaliteit van de bagger op de bodem van de Meeslouwerplas door een andere partij dan de Randstedelijke Rekenkamer.

4. Werkwijze

Deze paragraaf bevat een uitwerking van de onderzoeksvragen en beschrijft op welke wijze de beantwoording zal plaatsvinden.

Vraag 1. Welke partijen zijn bij de verondieping van de Meeslouwerplas betrokken?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een overzicht van de betrokken organisaties bij de verondieping van de Meeslouwerplas, met daarbij een beschrijving van ieders rol. Het streven is om dit vooral beeldend (via bijvoorbeeld een infographic) weer te geven. Voor de beantwoording van deze vraag zal de Rekenkamer zich baseren op informatie van onder meer de ambtelijke organisatie van de provincie en overige betrokken partijen alsmede op wet- en regelgeving.

Vraag 2. In hoeverre heeft de provincie concrete afspraken gemaakt over de verondieping van de Meeslouwerplas?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een oordeel over de gemaakte afspraken tussen de provincie en BAM in 2009 en 2018 over de verondieping van de Meeslouwerplas (zie Beoordelingskader). Voor de beantwoording van deze vraag zal de Rekenkamer de Basisovereenkomst, het Addendum en onderliggende documenten analyseren en beoordelen.

² Optie 3 zoals vermeld in de brief van de CIE KNM aan de Rekenkamer d.d. 31 januari 2020

³ Vereniging Vrienden van Vlietland, Vogelwerkgroep Vlietland, Werkgroep Milieubeheer Leiden en Beheerscommissie Vogelpas Starrevaart (organisaties die zitting hadden in de Klankbordgroep Herinrichting Meeslouwerplas)

Vraag 3. In hoeverre is de uitvoering van het verondiepingsproject conform afspraken verlopen?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een oordeel over de uitvoering van de verondieping van de Meeslouwerplas. Daarbij zal worden nagegaan of de uitvoering conform de gemaakte afspraken tussen de provincie en BAM in 2009 en 2018 is verlopen. Voor de beantwoording van deze vraag zal de Rekenkamer zich baseren op informatie van onder meer de ambtelijke organisatie van de provincie en overige betrokken partijen.

Vraag 4. In hoeverre heeft de provincie gestuurd op het verondiepingsproject van de Meeslouwerplas?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een oordeel over het handelen van de provincie bij het aansturen van het verondiepen van de Meeslouwerplas. Hiervoor gaan we na of de afspraken over de wijze waarop de provincie over de voortgang geïnformeerd zou worden, zijn nagekomen. We analyseren de voortgangsinformatie en monitoringsgegevens die de provincie heeft ontvangen over het verondiepingsproject en gaan in de verslagen van de overleggen tussen de provincie en BAM na hoe de provincie gereageerd dan wel bijgestuurd heeft wanneer de uitvoering afweek van de gemaakte afspraken en planning. Daarnaast willen we ook interviews houden met de ambtelijke organisatie van de provincie en vertegenwoordigers van BAM.

Vraag 5. Hoe is de provincie gedurende het verondiepingsproject omgegaan met omwonenden en belangenorganisaties?

De communicatie over belangrijke ontwikkelingen staat hierbij centraal. Om deze vraag te beantwoorden zullen we nagaan welke overleggen en bijeenkomsten er zijn geweest tussen de provincie en betrokkenen en wat daar is besproken. Ook zullen we interviews houden met omwonenden, belangenorganisaties en de ambtelijke organisatie van de provincie. Verder wordt ook ingegaan op hoe de provincie heeft gereageerd op meldingen en klachten gedurende het verondiepingsproject.

Vraag 6. Zijn PS op toereikende wijze geïnformeerd over de voortgang van het verondiepingsproject?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een oordeel of de informatievoorziening aan PS inzake de uitvoering van de afspraken met BAM toereikend (tijdig, begrijpelijk, volledig en juist)⁴ is geweest. Mede op basis van deze bevindingen beoordeelt de Rekenkamer in hoeverre PS haar kaderstellende en controlerende rol hebben kunnen vervullen. Voor de beantwoording van deze vraag zal de Rekenkamer zich baseren op verslagen van PS- en commissievergaderingen en onderliggende stukken. Aanvullend zullen interviews worden gehouden met de ambtelijke organisatie en verantwoordelijk gedeputeerde(n).

5. Beoordelingskader

Om tot bevindingen te komen maakt de Rekenkamer gebruik van een beoordelingskader. In Tabel 1 is het voorlopige beoordelingskader opgenomen. Dit zal met ambtelijk betrokkenen besproken worden. Mede op basis van inzichten uit deze bespreking zal de Rekenkamer het beoordelingskader definitief maken.

⁴ Gebaseerd op Randstedelijke Rekenkamer (2020), *Leiding onder druk*, Onderzoek naar de provinciale besluitvorming en informatievoorziening inzake het Warmtebedrijf Rotterdam

Tabel 1 Concept beoordelingskader

Deelvraag	Criterium
1. Welke partijen zijn bij de verondieping van de Meeslouwerplas betrokken?	N.v.t. (beschrijvend)
2. In hoeverre heeft de provincie concrete afspraken gemaakt over de verondieping van de Meeslouwerplas?	De gemaakte afspraken zijn begrijpelijk en eenduidig.
3. In hoeverre is de uitvoering van het verondiepingsproject conform afspraken verlopen?	De uitvoering van het verondiepingsproject is conform de gemaakte afspraken tussen de provincie en BAM verlopen.
4. In hoeverre heeft de provincie gestuurd op het verondiepingsproject van de Meeslouwerplas?	a. De provincie monitort de voortgang van het verondiepingsproject. b. Bij eventuele afwijkingen handelt de provincie z.s.m. om de gestelde doelen bij de verondieping alsnog te bereiken.
5. Hoe is de provincie gedurende het verondiepingsproject omgegaan met omwonenden en belangenorganisaties?	a. De omgeving wordt op de hoogte gehouden van belangrijke ontwikkelingen bij de verondieping. b. De provincie heeft gepast gereageerd op meldingen en klachten die betrekking hebben op de verondieping.
6. Zijn PS op toereikende wijze geïnformeerd over de voortgang van het verondiepingsproject?	De informatievoorziening aan PS is tijdig, begrijpelijk, volledig en juist.

6. Organisatie, rapportage, planning en procedure

Organisatie

Dit onderzoek zal worden uitgevoerd door:

- Drs. Annelies Eggebeen (onderzoeker);
- Manon Laan MSc (onderzoeker);
- Drs. Steven van Oostveen (projectleider).

Rapportage, planning & procedure

In Tabel 2 is een planning op hoofdlijnen opgenomen voor het uitvoeren van het onderzoek en het opstellen van het eindrapport.

Tabel 2 Planning onderzoek

Fase	Planning	Product
Uitvoering onderzoek	September 2020- Januari 2021	Concept Nota van bevindingen
Wederhoor, feitelijk	Februari 2021	Nota van bevindingen
Wederhoor, bestuurlijk	Maart 2021	Bestuurlijke nota
Publicatie en behandeling	Tweede kwartaal 2021	Eindrapport, 5-minutenversie en presentatie

De Rekenkamer stelt een rapport op waarin de bevindingen staan uitgeschreven. Deze concept Nota van bevindingen zal bij de provincie worden voorgelegd voor feitelijk wederhoor. Na ontvangst van de feitelijke reactie wordt de Bestuurlijke nota opgesteld. Deze nota bevat de conclusies en aanbevelingen. De Bestuurlijke nota zal worden voorgelegd voor bestuurlijk wederhoor. Voorafgaand aan het bestuurlijk wederhoor vindt over de resultaten van het onderzoek eventueel een gesprek plaats met de verantwoordelijk gedeputeerde. De Bestuurlijke nota, de reactie van GS en het nawoord van de Rekenkamer vormen samen het eindrapport. Het

streven is om het rapport tweede kwartaal van 2021 te publiceren. De Rekenkamer tracht haar werkzaamheden ondanks de coronamaatregelen zo veel mogelijk volgens standaardwerkwijzen uit te voeren. Eventuele aanscherping van de coronamaatregelen kan mogelijk van invloed zijn op de planning.

7. Slotopmerkingen

- Deze onderzoeksopzet is opgesteld op basis van een globale verkenning van het onderwerp. Op basis van het verzamelde onderzoeksmateriaal kan de aanpak gedurende het onderzoek worden bijgesteld. Indien dit naar het oordeel van de Rekenkamer tot majeure aanpassingen van de opzet leidt, wordt dit schriftelijk kenbaar gemaakt.
- De Rekenkamer deelt aan PS en GS alle opmerkingen en bedenkingen mee die zij naar aanleiding van haar bevindingen van belang acht. Ook als dit niet expliciet onderdeel is van de onderzoeksopzet.
- Voor de uitvoering van het onderzoek is het van belang dat de Rekenkamer inzage heeft in alle relevante stukken waarover de provincie beschikt. De Rekenkamer vertrouwt op een goede samenwerking met de ambtelijke organisatie.

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)